

REUSNER, Nicolaus: Operum Nicolai Reusneri Pars Prima

Jenae 1593. T. Steinmann.

Bejegyzés a címlapon: „Catalogo Soctis. Iesu Tynnaviae Inscriptus 1632. L. R. n. 72.”

Raktári jelzet: BEK Hf 4074.

REUSNER, Nicolaus: Operum Nicolai Reusneri ... Pars quarta....

(Jenae 1594. T. Steinmann.)

Bejegyzés a címlapon: „Collegij Soctis. Iesu Tynnaviae 1632.”

Raktári jelzet: BEK Hf 1059.

RONCHEGALLUS, Gioldus Joannes: Tractatus de duobus reis constituendis.

Venetiis 1559. Cominus de Tridino.

(Hozzákötvé: REDOANUS, Gulielmus: Tractatus solemnis Placentiae 1572. F. Comes.)

Bejegyzés a címlapon: „Collegij Tynnaviensis Catalogo inscriptus. Anno Dni. 1616. (az évszám áthúзва) 1632. L. J. n. 23. Ex liberalitate Generosi Dni. D. Georgij Szekel.”

Raktári jelzet: BEK Bc 2r 107.

Megjegyzés: 1616-os bejegyzés eddig nem szerepelt a gyűjteményben.

Templum gratiarum, Serenissimi ... Leopoldi, Archiducis Austriae ... cum Iusta in Oratorio pie persolveret, ac moettissime parentaret A. D. M. DC. XXXII.

Passaviae 1633. C. Frosch.

Bejegyzés a címlapon: „Collegij Tynnaviensis Societatis Iesu 1633. L. T. n. 127.

Cathalogo Inscriptus. 1704. 29 Septembris.”

Raktári jelzet: BEK Hf 4r 176.

KNAPP ÉVA

A Turul újjászületése. Poraiból született újjá 1992-ben a magyar sajtótörténet évszázados múltú *Turul* című folyóirata, a Magyar Heraldikai és Genealógiai Társaság közlönye. 1950-ben jelent meg a folyóirat összevont 61–64. (1947–1950) utolsó száma. A történettudomány valamennyi segédtudományát szolgáló szakmai folyóirat megszüntetése a Rákosi-rendszer kultúrpolitikusanak szellemi színvonalára vet fényt. A Társaság 1951. február 27-én felvett jegyzőkönyve szerint „... a Népművelésügyi Minisztérium a folyóirat régi címén, amely a Turul volt, a megjelenést nem engedélyezte.” A másik indok, hogy a Társaságnak semmi vagyona nincs és a támogatás sem valószínű, így a közgyűlés kimondta a Társaság feloszlását. Az illetékesek sajnálatos módon összekeverték a folyóirat címét a húszas évek ismert szélsőjobboldali ifjúsági szövetségével, pedig a kettőnek egymáshoz semmi köze nem volt. A Turul cím keletkezése összefügg a Társaság és közlönye alapításával. Radvánszky Béla báró és alapító társainak a közlöny címére a szintén 1883-ban indult osztrák *Adler* című folyóirat adott ötletet, amely alcíme szerint: Organ des heraldisch-genealogischen Vereines „Adler” volt. Mivel a Monarchia nyugati felének társalapja címűl a sást választotta, az alapítók a Turul madárra gondoltak. A magyar tudományos társaság profilját az elnök Radvánszky báró határozta meg: „... a történelemnek eddig elhanyagolt társtudományait, úgymint a heraldikát, diplomatikát, sphragistikát, genealógiát, valamint a magyar családok történetének okleveles alapon való művelését tűzné ki céljául.” (1883:1.). Előszavának utolsó mondatában a nemzeti múlt tudományos ismeretének fontosságát hangsúlyozta: „A nemzetet csak látszólag alkotják az élő nemzedékek, valójában tagjai annak az elhaltak is, mert a letűnt nemzedékeknek nagy a befolyásuk az élőkre... Sok nemzedék alkotta fokozatosan mai kultúréletünket...” A *Turul* szerkesztői – Fejérfpataky László és báró Nyíry Albert – a szakma elismert tudósai voltak. A folyóiratban a hivatásos tudósok mellett teret adtak a történetileg autodidakta, de magas színvonalon íróknak is. Az első világháború után

előtérbe került a szaktudomány, a Fejérpataky László, majd Szentpétery Imre vezette történeti segédtudományi iskola ontotta magából a jó szakembereket – írja Kubinyi András a lap 1951–1992. évszевont számának lapindítójában. Így előtérbe kerültek a történészek és az egyetemisták. A genealógiai kutatás kiszélesítésére Szentpétery már 1932-ben felhívta a figyelmet, a genealógia nem szűkülhet le a nemes családok kutatására. Később maga vállalkozott rá, hogy módszertani útmutatást adjon a nem nemesi családok kutatására: „Adalékok a parasztcsaládok leszármazása és története kutatásának módszertanához.” (*Turul* 58–60, 1944–46.) A második világháború utáni időszakban a genealógiát a nemességgel kapcsolták össze, és így mint feudális csökevényt üldözni kellett, évtizedekig az oktatása is megszűnt. Mint történelmi segédtudomány hivatalosan is megszűnt. Megfelelő publikációs lehetőségek hiányában nemcsak a genealógia, hanem a többi segédtudomány sem fejlődött. Egyedül a *Levéltári Közlemények* közölt segédtudományi cikkeket. Nem kis mértékben Vajay Szabolcsnak, a Genealógiai és Heraldikai Társaságok Nemzetközi Szövetsége elnökének (1982–1986) és az itthoni szakemberek erőfeszítéseinek köszönhető, hogy 1983-ban végre megszülethetett a Magyar Történelmi Társulat Archeográfiai, Genealógiai és Heraldikai Szekciója az egyik fő hazai kezdeményező, Kállay István professzor elnökletével. 1988 elején a *Magyar Nemzet* kétrészes cikkében megállapította, hogy a genealógiának, ennek az egyik legősibb tudományágnak a szükségességét ma már az is elismeri, aki néhány évtizede még a „burzsoá reakció egyik alattomos fegyveré”-t látta benne. Gudenus János Józsefnek köszönhetően pedig napvilágot látott *A magyarországi főnemesség XX. századi genealógiája* című munkájának két kötete (1. köt. A–I. Bp. 1990., 2. köt. K–O. Bp. 1993.). A genealógia mellett a címertan, a heraldika is kezdi visszanyerni méltó rangját. Az utóbbi években sorra jelentek meg Magyarországon a népszerűsítő – ismeretterjesztő és szakkönyvek (Bertényi Iván: *Kis magyar címertan*. Bp., 1983.; *A történelem segédtudományai*. Szerk. Kállay István. Bp., 1986. benne a heraldikáról szóló fejezet is 169–193. p.; Gudenus János József–Szentirmay László: *Összefűrt címerek*. Bp., 1989.). Különösen nagy érdeklődést váltott ki 1987-ben Nyulásziné Straub Éva *Öt évszázad címerei a Magyar Országos Levéltár címereslevelein* című díszes albuma, amely 100 színes címertáblát és 1167 fekete-fehér címerrajzot tartalmaz, valamint Nagy Iván több mint száz évvel ezelőtti családtörténeti köteteinek reprint kiadása (*Magyarország családai címerekkel és nemzedékrendi táblákkal*. 1–8. köt. Bp. 1987–1988.). A szakmai közvélemény és a heraldika iránt érdeklődő nem hivatásos történészek körében már a rendszerváltás előtt jelentkezett az igény a *Turul* újjáélesztésére. Fügedi Erik és Vajay Szabolcs vezetésével 1991-ben indult kezdeményezés az 1883 és 1950 között 64 évfolyamban megjelent heraldikai és genealógiai szakfolyóirat, a társadalomkutatás irányába bővítendő, korszerű igények szerinti felújítására és a Magyar Heraldikai és Genealógiai Társaság újjáalakulására. 1992. május 31-én három, a szakmában érdekelt intézmény, a Magyar Történelmi Társulat, a Magyar Országos Levéltár és a Magyar Heraldikai és Genealógiai Társaság képviselői együttműködési megállapodást írtak alá a közlőny kiadására. Az immár 115. évfolyamába lépő folyóirat szerkesztőgárdáját olyan kiváló szakemberek alkotják, mint Kollega Tarsoly István, Nyulásziné Straub Éva, Pandula Attila és Rainer Pál. A múlt kutatásának e fontos segédeszköze sajnálatos módon még a hivatásos történészek, levéltárosok és a szélesebb olvasóközönség előtt is kevésbé ismert. A közelmúlt tudományos eredményei cáfolják, hogy a címertan és a származástörténelem konzervatív ideológiát hordoznak. Napjainkban már virágzik a címerhasználat is (városok, falvak, civilszervezetek). A nemesi családok mellett paraszt- és munkás családok életének történet-szociológiai vizsgálata és a segédtudományok eredményei a nemzeti és egyetemes történelem többszempontú megismerését, nem utolsósorban a magyarság identitástudatának erősödését szolgálja. Bízunk abban, hogy a *Turul* újjászületése nem volt hamvában holt gondolat és nem kell minden ötszázadik (negyvenkettedik?) évben elégetnie magát, mint az egyiptomiak sas-alakú, bíbor- és aranytollazatú, mesebeli szent madarának.